

J. R.

**Komisja Prawna Izby Ludowej i
prawnicy NRD o projekcie nowego
kodeksu karnego NRF : [recenzja
artykułu G. Schwartza i A. Webera
opublikowanego w "Staat und Recht",
1963, nr 2]**

Palestra 7/5(65), 62-63

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wowaniem Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, który uzyskuje stopniowo coraz więcej pracowników naukowych czynnie zaangażowanych w prace badawcze w poszczególnych dziedzinach prawa. Działalność wydawnicza, stwarzając określone perspektywy publikowania prac, wywrze z pewnością dodatni wpływ na wzmoczenie aktywności twórczej tego środowiska. Należałoby tylko wyrazić życzenie, aby publikacje nowej serii nie były tak trudno dostępne nie tylko w księgarniach, ale nawet w bibliotekach innych ośrodków naukowych.

Omawiane opracowanie stanowi skrót pracy doktorskiej. W rozważaniach wstępnych dotyczących pozycji organu przedstawicielskiego w świetle marksistowskiej teorii oraz praktyki ustrojowej ZSRR autor wskazuje, że zarówno teoria, jak i praktyka socjalistyczna traktuje organy przedstawicielskie — w centrum i w terenie — jako organy władzy państwowej, uznając i stosując zasadę nadrzędności oraz zasadę pełni władzy najwyższego organu przedstawicielskiego. W toku dalszych wywodów autor daje charakterystykę pozycji Sejmu jako najwyższego organu przedstawicielskiego w Polsce Ludowej oraz rad narodowych jako terenowych organów przedstawicielskich.

Z ZAGRANICZNEJ PRASY PRAWNICZEJ

1. Komisja Prawna Izby Ludowej i prawnicy NRD o projekcie nowego kodeksu karnego NRF. Komisja Prawna Izby Ludowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej wystosowała list do deputowanych zachodnioniemieckiego Bundestagu w związku z projektem nowego kodeksu karnego, który wkrótce ma wejść pod obrady parlamentu bońskiego. W piśmie tym Komisja stwierdza m. in., że projekt jest sprzeczny w swych założeniach z postanowieniami państw koalicji antyhitlerowskiej (które w znanych dokumentach międzynarodowych wytyczyły drogę rozwoju Niemiec), z układem poczdamskim, a także z konstytucją NRF.

Komisja stwierdza dalej, że projekt k.k. NRF, jeżeli zostanie uchwalony, uniemożliwi osiągnięcie kompromisu w kwestii niemieckiej oraz współpracę między obywatelami obu państw niemieckich, a tym samym nie przyczyni się do rozładowania napięcia w Europie.

Wiele materiału charakteryzującego stanowisko prawników NRD wobec przedstawionego projektu k.k. NRF zawiera ostatni numer czasopisma „Staat und Recht” (nr 2 z 1963 r.). Zawiera on m. in. artykuł G. Schwartza i A. Webera o systemie środków karnych i zabezpieczających w zachodnioniemieckim projekcie oraz tekst uchwały, jaka zapadła na konferencji naukowej zorganizowanej w Berlinie przez Uniwersytet Humboldta.

Autorzy wymienionego artykułu podkreślają na wstępie, że reforma zachodnioniemieckiego prawa karnego stanowi nieodłączny element zapoczątkowanego przed laty w NRF „ustawodawstwa stanu wyjątkowego”, którego celem jest ograniczenie wolności demokratycznych oraz zlikwidowanie tych sił, które stają w ich obronie. Nowy kodeks karny NRF ma uzupełnić dotychczasowe ustawodawstwo boń-

skie przez zaostrenie sankcji karnych oraz przez rozszerzenie zakresu przewidzianych przez obowiązujące ustawodawstwo czynów uznanych za przestępne.

Autorzy artykułu wskazują, że tego rodzaju „reforma” NRF-owskiego prawa karnego ma stworzyć mocniejsze podstawy uzasadniające możliwość postawienia przed sąd i surowego ukarania tysięcy ludzi miłujących pokój (w tym też kierunku zmierzała ewolucja ustawodawstwa karnego NRF od czasu noweli k.k. z 1951 r., zwanej popularnie „blitz-ustawą”).

Analizując system kar i środków zabezpieczających przewidzianych w projekcie, autorzy wykazują, że ich zaostrenie dotyczy przede wszystkim przestępstw o charakterze politycznym. Przy rozwijaniu represji karnej w tej dziedzinie projektodawcy szczególną uwagę poświęcają rozszerzeniu możliwości stosowania „środków zabezpieczających”. Utrzymanie tego podwójnego systemu: kar oraz „środków poprawczych i zapobiegających” — jest wyrazem taktycznego stanowiska ustawodawcy, który pragnie w ten sposób zasłonić się przed zarzutem wydania ustawy karnej o wyraźnych tendencjach politycznych.

W uchwale, jaka zapadła na konferencji naukowej zorganizowanej przez Uniwersytet Humboldta w Berlinie, czytamy m. in., że projekt k.k. przewiduje odebranie robotnikom prawa do strajku przez możliwość uznania tego strajku za „zagrożący państwu” i zawiera szereg innych postanowień, sprzecznych nawet z postanowieniami konstytucji bońskiej. Uchwała kończy się apelem do prawników zachodniemieckich, aby w imię sprawiedliwości, humanizmu i demokracji przeciwdziałali uchwaleniu projektu.

2. Rola winy w rumuńskim prawie rozwodowym. Profesor Tudor R. Popesco, wybitny znawca prawa rodzinnego, w opublikowanym w nrze 9 z 1962 r. „Justitia noua” artykule pod wskazanym wyżej tytułem rozpatruje problem, czy winę jednego lub obu małżonków należy brać pod uwagę przy orzekaniu rozwodu (jako jedną z przesłanek warunkujących jego uzyskanie), czy też uwzględniać ją wyłącznie w zakresie kwestii dotyczących skutków rozwodu. Próbę odpowiedzi na to pytanie poprzedza autor analizą problematyki małżeństwa i rodziny w świetle teorii marksistowsko-leninowskiej oraz uwagami o charakterze prawnoporównawczym, które dotyczą uregulowania omawianych kwestii w prawie poszczególnych państw socjalistycznych. Analiza tego ostatniego przedmiotu doprowadza go do wniosku, że prawo państw socjalistycznych na ogół nie uważa winy za przesłankę uzasadniającą orzeczenie rozwodu, że przesłanka ta brana jest pod uwagę przy określaniu niektórych skutków orzeczenia rozwodu, zarówno dotyczących stosunków osobistych, jak i majątkowych rozwodzących się małżonków.

Z kolei autor rozważa zagadnienie roli winy przy orzekaniu rozwodu na tle prawa rumuńskiego i dochodzi do wniosku, że nie stanowi ona okoliczności uzasadniającej orzeczenie rozwodu, jeżeli zawinione czyny jednego z małżonków nie spowodowały wytworzenia się sytuacji uniemożliwiającej kontynuację związku małżeńskiego ze strony jego współmałżonka. Podobnie jak w prawie innych państw socjalistycznych, wina jednego z małżonków ma w prawie rumuńskim istotne znaczenie dla określenia skutków rozwodu, w szczególności przy określaniu wysokości alimentów, przy ustalaniu, który z małżonków korzystać będzie w dalszym ciągu ze wspólnego dotychczas mieszkania oraz przy którym z nich pozostać mają ich dzieci. Poza tym — podkreśla na zakończenie swych uwag autor artykułu — stwierdzenie winy jednego z małżonków ma także znaczenie moralne i wychowawcze.